

Polská velvyslankyně **Grażyna Bernatowicz** v rozhovoru pro Deník říká:

Češi neznají polské potraviny

**POMOZME LIDEM,
POMOZME KRAJI!**

MARTINA KOZIOLOVÁ

Do Moravskoslezského kraje v těchto dnech zavítala polská velvyslankyně Grażyna Bernatowicz. Kromě Karviné, Třince a Českého Těšína navštívila také Ostravu, kde se na půdě Ostravské univerzity setkala s tamními zástupci Katedry slavistiky. „Zdejší polonistika je opravdu perla mezi vysokoškolskými středisky vyučujícími polštinu v Česku,“ řekla velvyslankyně. Kromě školství a průmyslu, odpověděla v rozhovoru pro Deník také na ožehavá témata, která se týkala životního prostředí a polských potravin.

„Polsko-česká hospodářská spolupráce je velmi dobrá a to, co je pro nás nejdůležitější, se odráží jako v kapce vody na úrovni příhraniční spolupráce a spolupráce regionů.“

Jak hodnotíte spolupráci Polska s Českou republikou, případně s Moravskoslezským krajem?

Obecně je polsko-česká hospodářská spolupráce velmi dobrá a to, co je pro nás nejdůležitější, se odráží jako v kapce vody na úrovni příhraniční spolupráce a spolupráce regionů. Z pohledu Polska, ale také z perspektivy Česka je rozhodně nejpotřebnější rozvoj silniční a železniční infrastruktury. Je to podmínka dalšího oživení toho, co se odehrává po obou stranách hranice. Soustřeďu-

jeme se také na to, co napomáhá zvýšení energetické bezpečnosti.

Můžete uvést nějaký konkrétní příklad spolupráce?

Pro průměrného Čecha nebo Poláka jsou nejdůležitější infrastrukturní projekty na hranici. Tedy rychlostní komunikace, cyklostezky a pohodlné hraniční přechody. Na to soustřeďujeme svoji energii a na to bychom chtěli využít fondy z Evropské unie. Důležitým projektem je například plynový interkonektor, který už máme na česko-polské hranici. Z pohledu občana je ještě důležitější například končíci výstavba plynopřístavu ve Štětíně pro dovoz hlavně břidlicového plynu. To bude zajímavé také pro Českou republiku, protože plyn je třeba rozvést plynovody do celé střední Evropy.

S průmyslem je úzce spjata špatná ovzduší. S tím se potýká jak Polsko, tak i Moravskoslezský kraj. Jakými opatřeními tuto situaci řešíte?

Pokud se jedná o klimatické záležitosti a znečištění, což je podstatné pro obě země, Polsko v tomto směru vynakládá velké úsilí. Jako příklad uvedu zákon o odpadech, který vešel v platnost 1. ledna a který je zákonem celospolečensky velmi nákladným, ale ubírá se správným směrem. Před lety jsme mohli pozorovat velkou devastaci příhraničního území způsobenou těžkým průmyslem na české i polské straně, který už neexistuje. To má samozřejmě nežádoucí důsledky v tom, že se zvyšuje nezaměstnanost. Myslím si, že všechno

to, co se událo v posledních deseti letech našeho členství v unii, životnímu prostředí velmi prospělo. Nyní končí

„Pokud se jedná o klimatické záležitosti a znečištění, což je podstatné pro obě země, Polsko v tomto směru vynakládá velké úsilí.“

přechodná období, která jsme vyjednali v unii na určité druhy znečištění životního prostředí. V roce 2015 všechny normy v Polsku musejí být shodné s unijními směrnici, které jsou velice přísné. Řada zemí asi bude mít problémy se s nimi vypořádat.

Lidé z našeho kraje jezdí do Polska nakupovat potraviny. Jejich kvalita byla ale v poslední době často omílána. Jak tuto situaci vidíte?

Já tento problém nevidím a nechápu. Z toho, co vím,

GRAŻYNA BERNATOWICZ. Foto: Deník/Miroslav Kucej

Medailon polské velvyslankyně Grażyny Bernatowicz:

Grażyna Bernatowicz plnila funkci náměstkyně ministra zahraničních věcí pro parlamentní záležitosti, evropskou politiku a lidská práva od 28. listopadu 2007. Dozorovala vzájemnou spolupráci Polska s nejdůležitějšími členskými státy Evropské unie. Pracovnicí ministerstva zahraničních věcí je od roku 1993. V letech 2002 až 2007 byla velvyslankyní ve Španělském království a Andorrském knížectví. Podle polského týdeníku Wprost byla jedním z deseti nejlepších šéfů polských zastupitelských úřadů ve světě. Grażyna Bernatowicz je autorkou přibližně 70 vědeckých publikací v tuzemsku a v zahraničí, v nichž se věnovala tématice jižní Evropy, evropské integrace a regionální spolupráce. Od roku 1995 je profesorkou na Vysoké škole managementu a práv H. Chodkowské ve Varšavě. Byla též stipendistkou Tillburské univerzity J. Kennedyho v Nizozemsku a vědeckých ústavů v Madridu, Lisabonu, Paříži nebo Bělehradu. Byla vyznamenána nejvyšším řádem španělského krále, tedy „Řádem Isabely Katolické“, finským a švédským královským řádem, státními vyznamenáními Portugalska, Maďarska, Malty, Rumunska a řádem maltézských rytířů. Své pověřovací listiny paní velvyslankyně předala do rukou prezidenta Miloše Zemana dne 11. června 2013.

Češi jezdí do Polska na nákupy a nakupují hlavně potraviny, nikoliv ledničky nebo televizory, ale právě potraviny. Polské potraviny mají výborný trh v celé Evropě a nikde nejsou problémy. Pokud by Češi nechtěli dovážet polské potraviny, na což mají plné právo, naši výrobci najdou trhy v celé Evropské unii, ale také na východě. Jako příklad vždy uvádím embargo, které před časem Rusko uvalilo na polské maso, pak toto embargo zrušilo a polští výrobci se mohli vrátit. Ale nevrátili se, protože toto maso prodali v Holandsku, v Belgii a mnohých jiných státech, kde jsou standardy velice vysoké.

Kde je tedy problém?

Podle mého mínění je problémem v tom, že Češi neznají polské potraviny. To, co se sem dováží na objednávku hlavně obchodních řetězců, jsou levné potraviny, a pokud je něco levné, vesměs nemůže být vysoké kvality. V polských obchodech – dokonce na příhraničních tržištích – je k dostání zcela jiná kvalita.

V Ostravě jste zavítala na univerzitní půdu, jak se vám zalíbila zdejší polonistika? Co říkáte na její projekty?

Projektů, jak jsem si zde

všimla, je velmi mnoho, a zdejší polonistika je opravdu perla mezi vysokoškolskými středisky vyučujícími polštinu v Česku. Úlohou velvyslankyně je jen podpořit to, co se již odehrává. Ale to, o čem jsme zde hovořili, je nutnost živého poznání Polska v rámci studia polštiny. Je tedy žádoucí, aby do Polska studenti cestovali, mohli se tam

„Polonistika Ostravské univerzity je opravdu perla mezi vysokoškolskými středisky vyučujícími polštinu v Česku.“

setkat se svými kolegy, mohli vidět Polsko, a aby se mohli utvrdit v přesvědčení, že si zvolili správný studijní obor.

A tímto směrem, jak jsem pochopila, se bude zdejší polonistika ubírat, bude se snažit získat prostředky na takové studijní cesty. Je to možné prostřednictvím spolupráce vysokých škol s výmnohou studentů a profesorského kádrů, ale je možno se také snažit o to prostřednictvím česko-polského fóra nebo přes visegrádský fond. Možnosti existují, je jen třeba je efektivně využívat.

PĚT RAD aneb Práva svědka při poskytování svědecké výpovědi

**SERIÁL
DENÍKU
PRÁVNÍ
PORADNA**

Každý z nás čas od času řeší nějakou právní otázku, častokrát si však ani neuvědomujeme, že konkrétní záležitost v sobě skrývá mnohem více právních problémů a její řešení není tak jednoduché, jak se mohlo zpočátku zdát.

V téměř každém trestním řízení je nutné k objasnění některých skutečností projednávaného trestného činu předvolat svědky.

Podle zákona je každý povinen na předvolání se dostavit a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.

Jestliže se svědek, ač byl rádně předvolán, bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předveden. Na to a na jiné následky nedostavení musí být svědek v předvolání vždy upozorněn.

Vyhovět soudnímu předvolání je tak jedna ze základních povinností osob, které byly trestnému činu buď přímo přítomny, či mohou z jiného důvodu poskytnout v trestním řízení k projednávanému skutku důležité informace. Svědectví však v sobě neza-

hrnuje pouze povinnosti, ale i právo svědka na to, aby byl výslech prováděn v souladu se zákonem, a řadu dalších práv, která si rozebereme níže.

Rada první

Před samotným zahájením výslechu musí být svědek vždy poučen o svých právech.

Před výslechem svědka je třeba vždy zjistit jeho totožnost, jeho poměr k obviněnému, poučit jej o právu odepřít výpověď, a je-li toho třeba, také o zákazu výslechu nebo o možnosti utajeného svědectví, jakož i o tom, že je povinen vypovědět úplnou pravdu a nic nezamlčet. Dále musí být poučen o významu svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích krivé výpovědi. Je-li jako svědek vyslýchána osoba mladší než patnáct let, je třeba ji poučit přiměřeně jejímu věku. Na počátku výslechu musí být svědek dotázán na poměr k projednávané věci a ke stranám, a podle potřeby též na jiné okolnosti významné pro zjištění jeho hodnověrnosti. Výslech svědka se koná tak, aby poskytl pokud možno úplný a jasný obraz o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, které svědek vnímal svými smysly. Svědkovi musí být dána možnost, aby souvisle vypověděl vše, o čem o věci ví a odkud se dozvěděl

okolnosti jím uváděné. Při výslechu je nutno šetřit jeho osobnost, zejména pokud jde o jeho osobní údaje a intimní oblast.

Rada druhá

Svědkoví nesmějí být kladeny klamavé či sugestivní otázky.

Svědkoví mohou být kladeny otázky k doplnění výpovědi nebo k odstranění neúplnosti, nejasnosti a rozporů. Otázky směřující do intimní oblasti vyslýchávaného svědka, zejména jestliže jde o osobu poškozenou trestným činem, lze klást jen, pokud je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, zvláště šetrně a po obsahové stránce vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výslech opakovat; jejich formulaci je třeba při zachování potřebné ohleduplnosti přizpůsobit věku, osobním zkušenostem a psychickému stavu svědka. Svědkovi nesmějí být kladeny otázky, v nichž by byly obsaženy klamavé a nepravdivé okolnosti nebo okolnosti, které se mají zjistit teprve z jeho výpovědi. Je-li toho třeba ke zjištění pravosti rukopisu, může být svědkovi přikázáno, aby napsal potřebný počet slov.

Rada třetí

V zákonně stanovených

případech má svědek právo výpověď odepřít.

Právo odepřít výpověď jako svědek má příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, jeho sourozenec, osvojitel, druh; jestliže je obviněných více a svědek je v uvedeném poměru jen k některému z nich, má právo odepřít výpověď stran jiných obviněných jen tehdy, nelze-li odloučit výpověď, která se jich týká, od výpovědi týkající se obviněného, k němuž je svědek v tomto poměru. Dále je svědek oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědi způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pocítoval jako újmu vlastní. Odepřít výpověď jako svědek nemůže však ten, kdo má stran trestného činu, jehož se svědecká výpověď týká, oznamovací povinnost podle trestního zákona (oznamovací povinnost se týká vybraných trestných činů, např. vraždy, obchodování s lidmi atd.)

Rada čtvrtá

Výslech nezletilých musí být obvykle proveden tak,

aby už nemusel být znovu opakován.

Je-li jako svědek vyslýchána osoba mladší než osmnáct let o okolnostech, jejichž ozivování v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní a mravní vývoj, je třeba výslech provádět zvlášť šetrně a po obsahové stránce tak, aby výslech v dalším řízení zpravidla už nebylo třeba opakovat; k výslechu se přizve orgán sociálně právní ochrany dětí nebo jiná osoba mající zkušenosti s výchovou mládeže, která by se zřetelem na předpřít výslechu a stupeň duševního vývoje vyslýchávané osoby přispěla k správnému vedení výslechu. Může-li to přispět k správnému provedení výslechu, mohou být přizváni i rodiče. Osoby, které byly takto přizvány, mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, pokud by provedení úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslýchávané osoby. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, orgán činný v trestním řízení takového návrhu vyhoví. V dalším řízení má být taková osoba vyslechnuta znovu jen v nutných případech.

Rada pátá

Svědék si může nárokovat náklady, které mu s po-

skytnutím svědecktví vznikly.

Svědék má nárok na náhradu nutných výdajů podle zvláštního právního předpisu upravujícího cestovní náhrady a prokázaného ušlého výdělku (svědecké). Nárok zaniká, neuplatní-li jej svědek do tří dnů po svém výslechu nebo po tom, co mu bylo sděleno, že k výslechu nedojde – na to musí být svědek upozorněn. Nárok má svědek nebo jiná osoba, s výjimkou podezřelého nebo obviněného, též tehdy, dostaví-li se na výzvu orgánu činného v trestním řízení k provedení jiného úkonu dokazování. Výši svědeckého určí zpravidla ihned po uplatnění nároku na svědecké ten, kdo svědka nebo jinou osobu předvolal, a v řízení před soudem předseda senátu.

V tomto článku jsme čerpali z níže uvedených právních předpisů: Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
Rubrika Pět rad zdarma je společným projektem Deníku a internetovým právní poradny Právní linka – www.pravnilinka.cz

Nepřehlédněte

Deník se po krátké pauze vrací k oblíbené rubrice Pět rad. V pondělí se v právní poradně dozvíte, jak postupovat v konkrétních situacích a čeho se naopak vyvarovat. Příští téma: Připustnost používání bezpečnostních kamer.